

Ш О Д У Н А В К А

№ 29.

Београдъ 19. Юлія.

1846.

ЛИСТОВИ ИЗЪ ДНЕВНИКА СИРОТОГА СВЕШТЕНИКА ВИКАРА ОДЪ ВИЛТШИРА.

(Преводъ съ нѣмачкога изъ Хенриха Чоке, одъ Стеріе
М. Юке.)

(Продуженіе.)

24. Декемвра.

И съ малымъ може човекъ быти доста весело. Мы имамо тисућу радостій на Ђнину аљину нову. Она изгледа у нѣой красна, као невѣста. Но она ће ю обући првый путъ текъ на нову годину, кадъ у цркву пође.

Садъ ми рачуна свако вече, съ каковымъ малымъ трошкомъ домоводство застире. Разуме се да морамо вечеромъ јошть у 7. сатій у постелю ићи, да зейтинъ и угљвљъ заштедимо. Но за тимъ ние ни стало. Дѣвойчице су преко дана тимъ приљжнѣ, и проводе разговоръ у постелји до по ноћи. Одъ рече и варива имамо прилично доста у преправи. Ђни мысли, да ћемо се за шесть до осамъ седмица издржати, безъ да се у дугъ забацамо. То бы была садъ особита вештина, којой пара небы было. И дотле надамо се сви, да ће Г. Флеетманъ, као поштенъ човекъ, рѣчь одржати и повратити намъ заемъ. Када се я о надежди овой замышлявамъ, може Ђни у жестину доћи. Она неда рећи ништа рѣаво о позориштнику.

Онъ е предметъ нашега разговора. Особито су се дѣвойке съ нѣиме занимале. Нѣгово появљнѣ набавило е у простоти нашега живота нешто ново. За цѣло поль године дао намъ е онъ предметъ забавляя. Смешна е особито Ђнина лютина, кадъ несташна Поли проговори: „Али онъ е позориштникъ!“ — На то

е приповѣдала Ђни о славнима позориштницима у Лондону, кои и са самима князевима краљевскога дома обѣдовати смеду. Шта више она се трудила доказати, да е Флеетманъ еданъ одъ најболѣи позориштника свѣта. Онъ има, вели она, велике способности, много пристойности и особитый начинъ говора. „Да, доиста,“ рекла е лукава Поли данасъ врло оштроумно. „Красный начинъ говора! Та онъ е тебе назвао Божіимъ анѣломъ.“ — „И тебе е такође!“ повиче Ђни срдито. — „Сасвимъ добро, и я самъ была у куиньи,“ одговори јой Поли; „но у тебе е онъ при томъ гледао.“

При свемъ ѡеретаню и задркиваню мое дѣце, ипакъ побудила су она мени бригу. Поли расте, Ђни има осамнаестъ година. Какве имамъ изгледе я, сироту дѣцу удомљѣну видити? Ђни е добро воспитана, кротка, лѣпа дѣвица; но цѣла Крекелада познае наше сиромаштво, збогъ тога смо овдѣ мало уважени, и тежко ће се наћи мужъ за Ђну. Анѣео безъ новца данасъ ние ни у полу оне вредности, какове е ѣаво съ кесомъ пуномъ дуката. То едино има Ђни, одъ нѣнога нѣжнота лица, што ю свакій пріятельски гледа. Па и самъ бакаль Лостеръ дао јой е на поклонъ, кадъ му е новце однела, фунту сувога грожѣа и бадема, съ увѣренѣмъ, да врло жали, што е морао одъ мене новце узети; но да ће ми опетъ, ако водъ нѣга пазапіо будемъ, до васкреса вѣровати.

Оволико обећао ми е онъ самъ не еданъ путъ. Кадъ умремъ, ко ће се примити мое сироте дѣце? Та, поне нѣювъ отаць на небу.

На срећу до тога су досиѣле, да могу ступити гдѣ у службу. Нећу да се за будућность бринемъ.

26. Декемвра.

То су была два кисела дана. Божић ми ние јошт њагда тако тежакъ био. Я самъ држао мов две проповѣди у два дана петъ путій у четири разне цркве. Путъ у села био е посве рѣавъ, а вѣтаръ и време ужасно. Старостъ се е почела осѣхати мало по мало у мени. Нисамъ више тако итаръ и крѣпакъ, као нѣгда. Наравно купусъ и репа по свакий данъ, слабо замасѣна, — стакло свѣже воде, недаю много ране.

Я самъ оба дана кодъ наймителя (арендатора) Хурета ручао. Люди су на селу далеко више гостолубиви, него у варошици, гдѣ ние јоштъ нико помислио одъ пола године, да ме къ себи позове. Ахъ, кадъ бы смѣо имати при мени за столомъ мое кѣри! Каково излишје! Кадъ бы могле оне имати само оно на Божићъ, што су одъ заостатка ручка наймительвога пси добыли! Садъ добыли су они на послѣдку и колача, и живе докъ я пишемъ, врло изредно! То е добро было, што самъ се одважио, кадъ су ми наймитель и нѣгова госпођа нудили, да јоштъ више едемъ, нѣима рећи: „Ако бы ми хтѣли дозволити, да могу понети моимъ кѣрима парченце колача.“ Ови добросрдачни люди спреме ми пуну едну торбицу, и даду ме, будући е яко кица падала, одвести у Крекеладу на нѣовима колма.

За еломъ и пишемъ истина стало е човеку мало, кадъ само има, да гладъ и жеђъ по потреби утоли. Но ипакъ неда се одрећи, да е и угодна нега тѣла пријатна стваръ. Тада се мысли ведрѣ, а чувствуе топлѣ.

Врло самъ уморанъ. Мои разговори съ арендаторомъ Хуретомъ были су знатни. Сутра љу иј написати.

27. Декемвра.

Садъ смо пуну радостъ доживили! Но валя намъ се умѣрити и у радости. И дѣвојке треба да се у томъ уче и упражняваю. Зато оставлямъ дошавшу кесицу съ новци, кою ми Г. Флеетманъ шилѣ, неразпечаѣну. Нећу да ю отворимъ до после обѣда. — Мое су кѣри Евине кѣри; оне умиру скоро одъ любопытства да дознаду, шта пише Г. Флеетманъ. Сада читаю надпись, а кесица трчала е трипутъ у едной минути изъ руке едне у руку друге.

Доиста самъ више збунѣнъ, него весео. Г. Флеетману нисамъ позаймио више одъ двана-

естъ шилинга, а онъ ми шилѣ натрагъ по фунте штерлинга. Хвала Богу! Онъ мора да е добыо добро мѣсто.

Како се пакъ радостъ и жалостъ меня! — Отишо самъ овога ютра Алдерману, Г. Филдсону, будући ми е юче као извѣстно приповѣдаю, да се е кочиашъ Брукъ у Волтон-Бассу збогъ дугова убио.

Я самъ за нѣга пре еданаестъ или дванаестъ година, збогъ далекого сродства съ моимъ покойномъ женомъ, при едномъ купованю, кое е онъ учинио, за сто фунтій штерлинга емство дати морао. Садъ јоштъ нисамъ добыо натрагъ емство. Човекъ е био доста несрећанъ у послѣдними годинама нѣговима и пићу оданъ.

Но Г. Алдерманъ спокойвао ме е врло. Говораше онъ, да е истина и онъ разабрао о томъ рѣавомъ гласу; но ипакъ да е врло сумнително, да се е Брукъ убио. А и јоштъ ние приспѣло о томъ никаково званично извѣстѣ. Тако самъ ишо утѣшенъ љући, и молио самъ се путемъ Богу, да ми буде и у напредакъ милостивъ. Садъ ми е истрчала на сусрѣтъ Поли јоштъ изъ далека и рече сасвимъ као безъ душе: „Писмо одъ Г. Флеетмана, отацъ, съ петъ фунтій штерлинга! Но и кесица е седамъ пенса вредила.“ Ђни преда ми кесицу съ новци са лицемъ радосћу заруменѣнымъ, пре него што самъ мого оставити штапъ и капу. Дѣца су была полу луда одъ многога суетнога блаженства. Я иој одбацамъ нѣнъ ножъ и маказе и рекнемъ: „Садъ видите ли добро, дѣцо, да е далеко теже сносити велику радостъ съ равнодушѣемъ и мирноћомъ, него велико зло? Я самъ се често дивю вашему веселю, кадъ смо мы у найкрайной нужди живили, и нисмо знали, чиме ћемо се другий данъ изранити моћи. Сада сте при првомъ осмеиваню среће сасвимъ ванъ себе. За казнь нећу отворити кесицу и писмо до после обѣда.“ Ђни е хтѣла доказати, да се она толико нерадуе многому новцу, премда намъ е одъ доста велике нужде, колико чрезвычайной благодарности Г. Флеетмана и нѣговому поштению; она е само желила знати, шта онъ пише, како му е было. Но я останемъ при момъ рѣшеню: мало любопытство нека учи у стрпеню упражнявати се.

Тога истога дана у вече.

Радостъ се промѣнила у жалостъ. Писмо съ новци ние дошло одъ Г. Флеетмана, већ одъ

Г. Доктора Шнарта. — Онъ ми явля, као у одгору на мое писмо, да ђу сходно постоемъ међу нами уговору мѣсто имати само до васкрса, чиме ће се нашъ рачунъ на свагда окончати. Явио ми е, да се дотле могу постарати за какво друго ухлѣбје, и да ми е збогъ тога не само напредъ исплатио на свакиъ случай мога путована, него да е такође наложио новомъ викару, као моме послѣдователю, да онъ, ако мени што противно было небы, мое црквене дужности одправля.

Дакле свѣтскій говоръ овде у варошици, ние быо неоснованъ, па по томе може и оно быти истина, што се говори да е новый викарь званіе зато тако брзо добыо, што е за супругу узео неку рођаку Доктора Шнарта, коя да е, незнамъ одъ кога трудна остала. Тако дакле я губимъ званіе и ухлѣбје збогъ лакоумности едне дѣвойке, и баченъ самъ съ моіомъ сиротомъ дѣцомъ на сокакъ, збогъ тога што се е нашо човекъ, кои е мого одкупити мое мѣсто съ непоштенѣмъ.

Ѕни и Поли быле су бледе као мртве, кадъ су чуле да у мѣсто Флетмана, ректоръ говори, и кадъ су нашле у кесици мѣсто богатогъ дара захвалности, горку последню награду мое многогодишнѣ службе. Поли падне ецаюћи на столицу а Ѕни изађе на полъ — дрктала ми е рука, у којой самъ држао писмо и коначни одпуштай. Я пакъ одемъ у мою собицу, затворимъ ю за собомъ, паднемъ на колѣна и молио самъ се Богу, докъ е Поли гласно плакала. Оснаженъ и умирень подяго самъ се съ молитве, па уземъ Библию. Прве рѣчи, кое су ми у очи пале, быле су: „Небой се, ербо самъ те я избавио; я самъ те твоимъ именовъ позвао; ты си мой.“ (Исаія гл. 43. кн. 1.) — — На то изчезне изъ мои прсію савъ страхъ, погледао самъ на небо и реко: „Да, Господи, я самъ твой.“ Будући да нисамъ више мого Полу плачућу слушати, повратіо самъ се у собу, кадъ самъ пакъ видіо, да се она клечећи Богу моли са склопльницама, на столицу наслоньницама рукама, отишо самъ опетъ у мою собицу, и затворимъ лагано врата, да ону любезну душу неузнемиравамъ.

После некога времена чуемъ, да е и Ѕни дошла, па садъ одемъ моимъ кѣрима. Оне су обе сѣдиле при прозору; видіо самъ по Ѕнинама исплаканима очима, да іой се туга у самоћи нешто олакшала. Оне ме погледе плашльиво. — Држимъ да су се плашиле, да ће примѣтити

на момъ лицу трагъ очаянія. Како су пакъ видиле, да самъ я дошо сасвимъ утѣшенъ и весо, и са смѣшенѣмъ проговоріо їймъ, обе су се оснажиле. Я уземъ писмо и новце, звиждећи неку пѣсмицу, и однесемъ їй у мою писаоницу. Тай цѣо данъ нису ми ни едне рѣчи проговориле о садашнѣмъ догађаю. И я нисамъ смео напоминати. Кодъ нѣи е было штедеће нѣжно чувство, кодъ мене страхъ, да се непокажемъ слабъ предъ моіомъ дѣцомъ. —

(Продуженіе слѣдую.)

О Д Г О В О Р Ъ

НА КРИТИКУ Г. МАТИЃ БАНА.

(Конаць.)

У овой Епохи Грчкогъ языка появило се и Христіянство. Тако дакле, одъ Евангелиста Матѣя на Еврейскомъ или болѣ на Сирийскомъ языку, као што Евсевій у церковной Исторіи кнѣ. 3. глави 24. вели, написано Евангеліе на 8. година по вознесенію Христовомъ у Ѕрусалиму превео е овимъ нарѣчїемъ у Елинскій языкъ Іоаннѣ Евангелистъ. Марко пакъ на 10. година по вознесенію Христовомъ списао е у Риму истимъ нарѣчїемъ свое Евангеліе, о коме Евсевій у кнѣ. 1. глави 10. овако вели. „*Tὸν πάντα χρόνον ἀγράφω κεχρημένον κηρύγματι, τέλος καὶ ἐπὶ τὴν γραφὴν ἐλθεῖν τοιαύτῃ δὲ λόγον αὐτῆς τῶν προαναγραφέντων τριῶν (ἦτοι ἐναγγελίων) εἰς πάντας ἤδη, καὶ εἰς αὐτὸν διαδεδομένων, ἀποδέξασθαι μὲν φασίν, ἀλήθειαν αὐτοῖς ἐπιμαρτυροῦσαντα μόνην δὲ ἄρα λείπεσθαι τῇ γραφῇ τὴν περὶ τῶν ἐν πρώτοις καὶ κατ' ἀρχὴν τῷ κηρύγματος ὑπὸ τῷ Χριστῷ πεπραγμένων διήγησιν.*“

Тако су и дѣянїя апостола истимъ нарѣчїемъ написана. Овимъ су дїялектомъ писали Клеменсъ Александрійскій, С. Ігнатїй, Евсевій, Поликарпъ, Оригенъ, Кириль Ѕрусалимскій и прочи оци древне Христіянске цркве. Овимъ е езикомъ у 4. столѣтїю и Василіе В. Грчке цркве Превосходный отаць и учитель, списао Литургию, множество своій важны проповѣди, правила за калуђерскій животъ и пр. Такођеръ и Іованъ Хрисостомъ (Златоустъ) и Глигоріе Назіанзинъ, оба учителя Грчке цркве, писали су своя црквена сочиненїя истимъ езикомъ; и у осмомъ столѣтїю, истимъ *κοινή* езикомъ списао е Іоаннѣ Дамаскинъ нашъ Октоихъ или осмо-

гласникъ *) — Касніе покушавало се опетъ къ старомъ Аттіцизму натрагъ повратити се, као Лукіанъ. А іошть касніе, кадъ су и не Грчки обитатели таковы земаля, куда е Грчко изображеніе допрло, нарочито у Азиі, почели Грчки говорити и писати, увлачили су се све выше и выше у Еллинскій языкъ не Грчке форме и оріенталске промене, а особито у Грчко писанымъ кнѣигама Еврейски и иновѣрны списателя. Іошть выше Барбаризма увукло се у нѣга у средиъмъ вѣку, гди е Бизантискій списателя языкъ къ садъ постобнемъ ново-грчкомъ языку двери отворіо. Садъ сравнимо Архимедовъ, Омировъ, и Херодотовъ языкъ са данашнімъ ново-грчкимъ, пакъ не мо ясно увидити, ако и мало Грчки знамо, да овай *κοινη* или у новія времена одъ иноплемены списателя наименовани Литургическій языкъ, заста посредіе межу старимъ и новымъ држи. Зато Г. Бане, научимо найпре Грчки, пакъ немо онда знати, одкудъ се изнашао нѣкій треій языкъ, посредникъ межу старимъ и новымъ.

При заключенію одговора мога имао бы Г. Бану іошть и ово казати, да у предметима не на приватна отношенія но на цео публикумъ спадаюћима, судіомъ быти, много выше способности изискуе се, него што онъ мысли: еръ колко се знаня и вѣжества за дѣло какво, и найманъ важности, на светъ издати зактева, толико се двапутъ выше савршенства изискуе, судіомъ таковогъ быти, и да критизирати незове се са своіомъ ума искромъ на конту предмета грѣшити, и своимъ незнанствомъ дѣло помрачавати, еръ Богъ и душа съ подобномъ Рецензіомъ недостизава се цѣль критике, но само се субтно себе превозношеніе а нузь то и найвеће невѣжество Рецензента обѣлоданое; него предметъ и овога вѣщество у своєє виду зна-

*) Незнамъ каковый е то Октоїхъ, о коме Сулцеръ у своєй *Geschichte der transalpinischen Daciens Theil II.* стр. 463. говори „die heutigen Griechen gebrauchen noch in ihren Kirchen die s. Tonanten oder Oktavgattungen, wie solche im 6. Jahrh. von dem Pabst Gregorius M. vermehrt und festgesetzt worden. — diese s. Tonanten oder *ἤχους* nennen sie gemeinlich *πρωτος, δευτερος* и т. л. doch haben sie in den Schriften auch ihre alte Benennungen gelassen u. s. w.

ти представити, и тавна места на видикъ извести, пакъ грешећа у томе издавателя исправи-ти, то мыслимъ, да се критизирати зове. — Далѣ пакъ што се дѣла мога тиче, я бы у станю быо Г. Бану другоачи судъ о такомъ одъ онаковы особа у изводномъ писму показати, кое су у кнѣижевномъ вѣжеству, као што и много-стручна дѣла нѣова сведоче, Г. Рецензента мога далеко превазишла; пакъ тако нека се увери Г. Банъ, да благоугодный судъ достойны судія мене, већ и онако при изданію дѣла мога црну новчану штету претрпившегъ, далеко выше тѣши и награђава, него што е празно и неосновано Г. Рецензента нападеніе мени надати кадро было.

У Осєку месеца Априла 1846.

Георгій Хаџићъ,
Ц. К. Пост-майсторъ.

ЛЕКЪ ОДЪ СРДОБОЛЪ.

Узети треба єдну шаку брашна, на жуманцетомъ одъ яєта тесто начинити; потомъ одъ тога теста направити мале пилуле, и ове на воску у тиганю или шерпи изпржити, на тако испржене пилуле свакой данъ у три ма по 5 — 6 комада прогутати, и за три дана најопаснѣе болуюћий мора срдоболъ курталисати се. Ово е год. 1837. на мени искуствомъ освѣдочено.

У Вальву 5. Юлія 1846.

Т. М. Груіовићъ.

О-ХО НОВИНЕ!?

Нѣкій мудрица „—к“ у *Лѣ* 28. Данице Илѣрске, правдаюћи се, и зашто пише парви, дарво, смартъ и т. д., вели на стр. 114. ре-ду I. врсти 28: „Сербія е туђарѣчь.“ Ово е нама ново. Зато га молимо, да намъ каже, како се отечество наше народнымъ именовъ зове, кадъ му е ово туђе? И кадъ е тако, коимъ е языкомъ Србія, и комъ племєну принадлежи? — Срболубъ.

НОВА КНѢИГА.

Авала или Забавникъ за годину 1846. одъ Јована Филиповића. I. У Београду, у Княжеско-Србской кнѣгопечатни 1846. — На 8-ку, стр. 158.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Кнѣгопечатни у Београду.